

Обобщение на информацията от отчетните данни на общините за финансовото им състояние към края на третото тримесечие на 2022 г.

Анализът на данните в края на третото тримесечие на 2022 г., спрямо края на 2021 г., както и спрямо същия период на 2021 г., показва следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Средният дял на приходите в общите постъпления за страната е 32,83 %, спрямо 31,62 % в края на 2021 г., като спада спрямо същия период на миналата година - 34,18 %. Броят на общините, които отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от средния за страната, е 47, колкото е в края на месец септември 2021 г., при 40 общини към края на предходната година.

Средният за страната дял на покритие на разходите за местни дейности с приходи нараства до 101,28 %, спрямо 86,66 % в края на миналата година. Стойността на показателя се повишава и спрямо същия период на миналата година, когато е била 97,67 %, като 50 общини постигат резултат над средното за страната (53 са към същия период на миналата година и 55 - към края на 2021 г.).

Приходите превишават разходите за местни дейности към края на тримесечието при 19,6 % от общините, или 52 общини. През същия период на миналата година този брой е бил 47, а към края на 2021 г. – са едва 31 общини.

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет към края на третото тримесечие на 2022 г. е 8,42 % на национално ниво (5,82 % към същия период на миналата година и 2,46 % - в края на 2021 г.). Броят на общините, отчитащи резултат над средния, е 91, 103 са към края на третото тримесечие на 2021 г. и 131 - към края на 2021 година. Бюджетното салдо на общините на национално ниво е положително в размер на близо 617,2 млн. лв., поради което и делът му от общите постъпления е положителна величина.
- Общият размер на общинския дълг към 30.09.2022 г. е приблизително 1 399,0 млн. лв., като намалява с 5,7 млн. лв. спрямо същия период на миналата година, но остава по-висок с 4,3 млн. лв. спрямо края на 2021 г. Средното за страната равнище на размера на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности е 39,75 % (44,52 % е към 30.09.2021 г. и 42,71 % - към края на същата година). Общините използват дългосрочни заеми както за съфинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансова дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени, така че да не превишават фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от ЗПФ.
- Към края на наблюдавания период размерът на просрочените задължения по бюджетите на общините е 97,2 млн. лв., като намалява с 17,1 млн. лв. спрямо септември 2021 г. и с 21,5 млн. лв. спрямо размера към 31.12.2021 г.
- Население на един общински служител – средната стойност на показателя е 262 за септември 2022 г., при 276 е към 30.09.2021 г. и 265 към края на 2021 година. Общините с показател над средната стойност са 53 към края на текущото тримесечие.
- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е 57,54 %, а за същия период на миналата година и към края на 2021 г. е съответно 58,29 % и 57,24 %. Общините

с показател над средните стойности са съответно 177 при 182 за същия период на миналата година и 176 към края на 2021 г.

Показател за инвестиционна активност - дял на капиталовите разходи в общите разходи

Към края на текущото тримесечие при общините се наблюдава слаба инвестиционна активност – 8,92 %, като тя намалява с 2,17 процентни пункта, в сравнение с данните към края на 2021 г., когато средната стойност на този показател за страната е 11,09 %. Средното равнище на инвестиционната активност се влошава спрямо същия период на миналата година - 9,57 %.

Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от средното равнище за страната в края на третото тримесечие на 2022 г. е 133, при 131 за същия период на 2021 г. и 133 - към края на 2021 г. Едва 4 общини имат ниво на този показател над 30 % (съответно 15 са в края на предходната година и 10 - към 30.09.2021 г.).

Други показатели за финансовото състояние на общините

- Наличните в края на септември 2022 г. задължения за разходи към годишния размер на разходите на общините са 2,9 % (2,8 % към 30.09.2021 г. и 5,8 % - към 31.12.2021 г.). Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 79 (80 са за същия период на миналата година и 64 - към края на 2021 г.). Към 30.09.2022 г. в 7 общини задълженията за разходи към годишния размер на разходите превишава 15 на сто (при 9 общини за същия период на миналата година и 11 към края на 2021 г.).

Общини с най-голям дял на задълженията за разходи, спрямо годишните разходи:

Струмляни	42,7 %
Доспат	35,1 %
Белоградчик	27,0 %
Кресна	25,3 %
Септември	25,2 %

- Наличните в края на септември 2022 г. поети ангажименти за разходи по бюджета на общината към годишния размер на разходите на национално равнище са 35,0 % (34,0 % са към 30.09.2021 г. и 42,5 % - към 31.12.2021 г.) по данни от сборните оборотни ведомости на общините. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 78, при 74 към края на предходната година (72 са за същия период на миналата година). Към 30.09.2022 година в 34 общини размерът на поетите ангажименти за разходи към годишния размер на разходите превишава 50 на сто.

Общини с най-голям дял на поетите ангажименти за разходи, спрямо годишните разходи:

Бяла (обл. Варна)	318,3 %
Минерални Бани	203,4 %
Перущица	161,4 %

Карлово	110,1 %
Брусарци	93,1 %

- Делът на просрочените задължения по бюджета от годишния размер на разходите на национално равнище към края на третото тримесечие спада до 0,8 %, при 1,4 % към края на предходната година и 1,2 % за същия период на миналата година. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, намалява до 64 (65 са към 30.09.2021 г. и 65 - към 31.12.2021 г.). Към края на третото тримесечие на 2022 г. общините с просрочени задължения, които превишават 5 на сто от годишния размер на разходите, са 14, докато към същия период и края на миналата година са съответно 21 и 20 общини.

Общини с най-голям дял на просрочените задължения, спрямо годишните разходи:

Струмяни	37,2 %
Доспат	32,9 %
Белоградчик	25,4 %
Велинград	17,1 %
Димово	16,7 %

- Общините с отрицателно бюджетно салдо към края на третото тримесечие на 2022 г. са 83 (за сравнение към 30.09.2021 г. са 121, а към края на 2021 г. – 101), като най-голям дефицит се отчита в следните общини:

	/лв. /
Сандански	-5 002 804
Чирпан	-4 924 329
Кюстендил	-4 202 623
Пирдоп	-3 562 723
Велинград	-3 264 647

ОБЩИНИ С ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ

За общините, за които въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите, оборотните ведомости и информацията в Регистър общински дълг, и по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2021 г. се установи, че отговарят на три и повече от критериите по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и са определени съгласно тази законова разпоредба като общини с финансови затруднения, данните за финансовото състояние към 30.09.2022 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 21,4 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година размерът на просрочените им задължения се е намалил общо с 4,2 млн. лв. в резултат на намалението в 6 общини общо с 4,4 млн. лв. и на увеличението в една от тях с 0,2 млн. лв. Спрямо края на 2021 г. се наблюдава намаление на просрочените задължения с 2,6 млн. лв., като намалението е отчетено при всички 7 общини.

Задълженията за разходи по бюджета са в размер на 33,8 млн. лв.

Задълженията за разходи на общините с финансови затруднения са се намалили, спрямо същия период на миналата година, с 2,3 млн. лв. (при 6 общини има намаление с 2,9 млн. лв., а при една – увеличение с 0,6 млн. лв.). Спрямо края на 2021 г. увеличението в размера на задълженията е 0,5 млн. лв., като е реализирано в резултат на увеличение с 1,5 млн. лв. в 4 от общините и на намаление с 1,0 млн. лв. в 3 общини.

Поетите ангажименти са в размер на 76,7 млн. лв.

Поетите ангажименти са се увеличили с 12,9 млн. лв., спрямо същия период на миналата година, което е в резултат на увеличението с 18,3 млн. лв. в 4 от общините и на намаление със 5,4 млн. лв. при 3 общини с финансови затруднения. Спрямо края на 2021 г. се наблюдава увеличение със 7,0 млн. лв., произтичащо от увеличение при 6 общини в размер на 10,1 млн. лв. и намаление при една община в размер на 3,1 млн. лв.

За общините Ветрино и Борован, определени като общини с финансови затруднения през 2022 г., на база условието по чл. 95, ал. 1 от ЗДБРБ за 2022 г., наличните към края на третото тримесечие на 2022 г. задължения към доставчици в отчетна група сметки за средства от Европейския съюз (СЕС) са в размер на 0,06 млн. лв.

Задължения към доставчици в СЕС на тези две общини са се намалили с 0,1 млн. лв., спрямо същия период на миналата година. Спрямо края на 2021 г. се наблюдава намаление в общ размер на 7,1 млн. лв.

Към 30.09.2022 г. общините Чепеларе, Неделино и Созопол изпълняват планове за финансово оздравяване, за които са отпуснати заеми на основание чл. 130е, ал. 4 във връзка с чл. 130ж от ЗПФ. Заемите на общините са отпуснати през 2020 г. Плановете и на трите общини са за периода 2020-2022 г. и процедурите за финансово оздравяване и при трите общини приключват в края на 2022 година. Тези общини изготвиха и изпратиха за съгласуване планове за оздравяване, в които си поставят цели за финансово оздравяване, които включват мерки за увеличаване на приходите и оптимизиране и ограничаване на разходите в годишен и средносрочен план, изготвени на база на обективен анализ на основни финансови показатели. Целта е да бъде намален дефицитът по бюджета, както и ограничаване на необезпечените и просрочени задължения и да бъдат въведени конкретни мерки за подобряване на процеса на управление на общинските финанси. Обобщена информация за планирания общ финансов ефект, заложените за разплащане просрочените задължения и размера на отпуснатия безлихвен заем, отпуснат за целите на изпълнение на плана за финансово оздравяване на общините Созопол, Неделино и Чепеларе, които през 2022 г. ще продължат да изпълняват съгласувани планове за финансово оздравяване, са представени в таблицата по-долу:

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към 30.09.2022 г.	Размер на просрочените задължения и др. плащания за погасяване по плана	/в лева/ Общ планиран ефект от изпълнение на мерките от общината
5210	Созопол	03.07.2020 г.	1.12.2022	2 960 000	370 000	4 874 789	5 588 883
7107	Неделино	03.07.2020 г.	1.12.2022	3 000 000	3 000 000	3 098 084	3 421 881
7110	Чепеларе	24.04.2020 г.	1.12.2022	2 500 000	2 500 000	4 103 756	4 578 036
Общо:				8 460 000	5 870 000	12 076 629	13 588 800

На основание чл. 130з, ал. 4 от ЗПФ кметовете на общини докладват на тримесечие на министъра на финансите за изпълнението на плана за финансово оздравяване, за който е отпуснат заем по чл. 130ж, ал. 1 от закона.

На база на информацията от докладите на кметовете, в изпълнение на чл. 130з, ал. 4 от ЗПФ, публикувани и на интернет страниците на общините, към 30.09.2022 г. община Созопол е постигнала съгласувания с плана за финансово оздравяване общ ефект. Постигнатият общ

финансов ефект от изпълнение на мерките при община Чепеларе и община Неделино е в по-малки размери от съгласуваното в плановете им за оздравяване.

Към 30.09.2022 г. размерът на задълженията за разходи, наличните ангажименти за разходи и просрочените задължения по бюджета и на трите общини намаляват спрямо размера им към края на годината преди отпускането на заема за финансово оздравяване. Община Неделино и община Чепеларе не спазват съгласувания с плана за оздравяване график за погасяване на просрочените задължения.

Към 30.09.2022 г. община Созопол отчита положително бюджетно салдо, докато салдата в отчетите на бюджетите при общините Неделино и Чепеларе са отрицателни.

С писмата за предоставяне на безлихвения заем по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ е определен крайният срок за възстановяване на заема – най-късно до 01.12.2022 г. Община Созопол е възстановила общо 2 590 000 лв. по заема за оздравяване, като спазва разчетените в плана за оздравяване вноски. Община Неделино и община Чепеларе не са издължили, както вноските за трето тримесечие на 2022 г., така и заложените за погасяване вноски от предходните тримесечия.

След прихващането през м. септември 2022 г., на основание чл. 106 от ЗПФ, остатъчният размер на дължимия заем към 30.09.2022 г. на община Симитли, която е с приключила процедура по финансово оздравяване в края на 2020 г., е 0,06 млн. лв. При община Белово през третото тримесечие на 2022 г. е прихваната и дължимата лихвата за непогасения в срок заем.

/в лева/

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към крайният срок за погасяване	Остатъчен размер на заема към 30.09.2022 г.
5111	Симитли	22.12.2017 г.	1.12.2020	3 500 000	2 940 500	62 000

ПРОСРОЧЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Просрочените задължения на общините към 30.09.2022 г. са в размер на **102,6 млн. лв.**, в т.ч. по бюджета на общините – **97,2 млн. лв.**

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 118 общини (45 % от общия брой общини), 147 общини завършват третото тримесечие на 2022 г. без просрочени задължения по бюджетите си. Сравнено със същия период на миналата година, намаление на просрочените задължения отчитат 27 % (72 общини), като общият размер на реализираното от тях намаление е близо 26,0 млн. лв. За същия период 44 общини (17 % от всички) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 8,9 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 1,9 млн. лв. и съставляват около 2,0 % от размера на просрочените задължения по бюджетите на общините.

Размерът на просрочените задължения по бюджетите по области е, както следва:

Област	Септември 2021 г.	Декември 2021 г.	Септември 2022 г.	Изменение Септември 2022 г. - Септември 2021 г.	Изменение Септември 2022 г. - Декември 2021 г.
	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./
Благоевград	14 976 704	14 973 685	12 594 417	-2 382 287	-2 379 268
Бургас	3 348 571	2 391 114	3 012 039	-336 532	620 925
Варна	807 978	1 076 720	400 942	-407 036	-675 778
Велико Търново	3 074 671	2 565 760	1 583 922	-1 490 749	-981 838
Видин	7 579 567	7 514 942	7 324 614	-254 953	-190 328
Враца	3 035 826	3 198 547	3 253 065	217 239	54 518
Габрово	48 266	44 517	2 051	-46 215	-42 466
Добрич	1 230 133	1 067 496	797 843	-432 290	-269 653
Кърджали	14 904 503	12 888 039	13 649 895	-1 254 608	761 856
Кюстендил	2 390 886	12 144 490	4 879 776	2 488 890	-7 264 714
Ловеч	0	0	0	0	0
Монтана	1 315 813	1 725 434	1 232 001	-83 812	-493 433
Пазарджик	26 818 079	26 822 936	24 694 529	-2 123 550	-2 128 407
Перник	8 485 060	3 594 740	3 621 603	-4 863 457	26 863
Плевен	558 141	1 460 332	238 093	-320 048	-1 222 239
Пловдив	1 670 509	2 668 125	1 899 645	229 136	-768 480
Разград	225 443	403 510	111 735	-113 708	-291 775
Русе	472 403	451 776	461 501	-10 902	9 725
Силистра	1 438 819	1 807 513	1 067 961	-370 858	-739 552
Сливен	394 127	67 880	61 440	-332 687	-6 440
Смолян	9 591 068	9 428 357	8 440 908	-1 150 160	-987 449
София - град	1 678 466	1 061 828	1 127 609	-550 857	65 781
София	3 138 265	2 676 599	1 490 415	-1 647 850	-1 186 184
Стара Загора	4 105 876	3 346 413	1 982 028	-2 123 848	-1 364 385
Търговище	85 456	131 416	72 417	-13 039	-58 999
Хасково	1 384 681	3 621 211	1 642 260	257 579	-1 978 951
Шумен	6173	6 232	0	-6 173	-6 232
Ямбол	1 581 493	1 573 118	1 573 118	-8 375	0
Общо	114 346 977	118 712 730	97 215 827	-17 131 150	-21 496 903

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 5.4 млн. лв., или 5,3 % от общия размер на просрочените задължения на общините.

Общата сума на просрочените задължения на общините намалява с приблизително 23,4 млн. лв. спрямо края на 2021 г. и с 27,1 млн. лв. спрямо същия период на миналата година.

Динамиката в размера на просрочените задължения по бюджетите на общините е,

както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2017 г.	146,1
31.12.2018 г.	122,2
31.12.2019 г.	171,8
31.12.2020 г.	127,8

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2021 г.	118,7
31.03.2022 г.	120,3
30.06.2022 г.	99,9
30.09.2022 г.	97,2

НАЛИЧНИ СРЕДСТВА

Към 30.09.2022 г. общините отчитат налични средства в размер на 2 654,5 млн. лв., от които 2 305,4 млн. лв. отчетени по бюджетите, 183,2 млн. лв. в сметките за средства от Европейския съюз и 165,9 млн. лв. наличност по набирателни сметки.

Отчетените по бюджетите на общините наличности към края на септември 2022 г. се увеличават със 706,1 млн. лв. спрямо декември 2021 г. и с 594,3 млн. лв. спрямо септември 2021 година. С най-голям относителен дял е отчетената наличност в левове по сметки в края на периода – над 95,0 % от отчетените средства или 2 109,4 млн. лв.

Спрямо края на предходната годината общият размер на наличните средства на общините нараства с 577,7 млн. лв., а увеличението спрямо същия период на 2021 г. е 378,6 млн. лв., тъй като размерът на наличните средства в сметките за средства от Европейския съюз намалява спрямо наблюдаваните периоди, компенсирайки част от общото увеличение.

Увеличението на наличностите по бюджетите на общините се формира от средства, предоставени по чл. 51 от ЗДБРБ за 2022 г., собствени приходи и налични средства от преходен остатък. Наличностите по сметките за СЕС се формират от получени средства за изпълнение на европейски проекти. Средствата по набирателните сметки се формират от преведени депозити и гаранции и подлежат на възстановяване.

ОБЩИНСКИ ДЪЛГ

Общинският дълг и общинските гаранции към 30.09.2022 г. възлизат на 1 399,9 млн. лв., в т. ч. 712,0 млн. лв. вътрешен (50,9 %) и 687,9 млн. лв. (49,1 %) външен дълг. Голяма част от общинския дълг и общинските гаранции - 1 140,0 млн. лв. (81,4 %), са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти. Дългът на Столична община формира 46,3 % от общия размер на дълга. Спрямо края на 2021 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции се увеличава с 2,0 млн. лв., което се дължи на увеличение на размера на вътрешния дълг с 5,2 млн. лв. и намаление на размера на външния дълг с 3,2 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат

и изпълняват планове за финансово оздравяване при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. По този начин местните власти ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.